

RESUM

La Catedral de Mallorca és el document. La reforma de Gaudí cent anys després. Mercè Gambús (coord). Col·lecció Seu de Mallorca 10, 4 vols. Publicacions Catedral de Mallorca.

Presentació: dia 20 de febrer a les 20 hores a la Seu de Mallorca

Hi intervindran:

- Joan Bauzà, degà-president del Capítol Catedral
- Llorenç Huguet, Rector de la Universitat de les Illes Balears
- Mercè Gambús Saiz, coordinadora general de la publicació i autora del primer volum, *Les fonts de la reforma*
- Andreu J. Villalonga Vidal, coautor del segon volum, *Lectures de la reforma*
- Catalina Mas Andreu, coordinadora i coautora del tercer volum, *Els restauradors documenten la reforma*
- Biel Mesquida i Amengual, coautor del quart volum, *L'ull Gaudí*

La Catedral de Mallorca és el document. La reforma de Gaudí cent anys després, és el resultat del treball coordinat pel grup d'investigació en Conservació del Patrimoni Artístic Religios de la Universitat de les Illes Balears, que des de l'any 2007 fins al 2014 ha incorporat tres línies principals d'activitat: la recerca arxivística, la intervenció restauradora i la divulgació científica.

L'any 2007 i com a conseqüència de la brutícia acumulada a la capçalera de la Seu, acrescuda arran de la reforma de la capella del Santíssim, es va procedir a la restauració del conjunt escultòric procedent de l'antic retaule major gòtic de la Seu i dels seus dossierets. La col·laboració documental del grup d'investigació en Conservació del Patrimoni Artístic Religios de la Universitat de les Illes Balears amb el Taller de Restauració del Bisbat de Mallorca, encarregat de la referida intervenció, constitueix el desencadenant d'una programació investigadora amb tres projectes de recerca successius finançats pel Ministeri d'Economia i Competitivitat, tres accions especials de la Direcció General de Recerca del Govern de les Illes Balears i dues beques predoctorals de formació del personal investigador del Govern de les Illes Balears. Tot aquest suport institucional ha permès al grup d'investigació desenvolupar tasques continuades d'assessorament historicoartístic en matèria de documentació aplicada als processos d'intervenció en el patrimoni, d'acord amb el nomenament capitular del dia 9 de gener de 2009.

L'any 2009, el Capítol va considerar l'oportunitat d'endegar un programa extraordinari dedicat a la recuperació de l'obra de Gaudí a la Seu, que tingués el dia 23 de febrer de l'any 2015 com a data final, coincident amb el centenari de la mort del bisbe Pere-Joan Campins, ideòleg i promotor de la reforma de la Seu. Amb aquest horitzó varen

desplegar-se tres línies d'actuació que en el temps han anat progressant fins a definir els seus nivells d'interacció, sempre en l'àmbit metodològic dels protocols d'intervenció.

La programació de l'acció restauradora es va iniciar el mes d'octubre de l'any 2007, i ha conclòs l'octubre de 2014. Han fet part d'aquest procés les actuacions següents: el conjunt de set escultures exemptes procedents del retaule major gòtic i els seus respectius dosserets, dues maquetes, una pintura sobre taula, el conjunt de la decoració mural de la capella Reial (ceràmica, baixos relleus, policromies, ferros i grafits), dotze canelobres, el retaule major gòtic i el conjunt del recinte coral (cadiram, tribunes corals, policromies del respall, púlpits i tornaveu). Quatre equips de restauració (Taller de Restauració del Bisbat de Mallorca, Xicaranda. Conservació i Restauració de Béns Culturals, Cent Bucranis, SL, i Taller Francesca Coll Borràs) i una coordinació tècnica, de Catalina Mas Andreu, de l'àrea de patrimoni de la Seu i amb la condició de membre del grup d'investigació, que ha gestionat la relació entre els restauradors i els historiadors de l'art, i ha bastit l'organigrama funcional, al qual cal incorporar la supervisió i l'assessorament del tècnics pertanyents al Servei de Patrimoni Històric del Consell de Mallorca. A més de tot això, encara hem de considerar les col·laboracions especialitzades que han estat requerides pels corresponents equips de restauració i d'investigació, en el camp dels estudis científicotècnics o del tractament d'imatge i de tecnologies aplicades, preferentment.

En paral·lel i en la dinàmica de la coordinació tècnica, el grup d'investigació ha desenvolupat una actuació sostinguda en l'àmbit de la recerca arxivística, principalment. Les consultes sistemàtiques de les diferents sèries documentals han tipificat les necessitats de la restauració fins a convertir-les en diàleg interdisciplinari. En aquest apartat, la progressiva implicació de l'Arxiu Capitular i dels seus tècnics ha permès definir el perfil d'una coordinació tècnica instrumental que ha anat desenvolupant una tasca cada cop més rellevant, no només en l'àrea de la recerca, sinó també en el camp de la divulgació científica.

Quatre Jornades d'Estudis Històrics de la Seu de Mallorca, celebrades entre els anys 2011 i 2014, i la publicació dels estudis derivats de les trobades anuals, tots centrats en efemèrides que de manera directa han afectat, diacrònicament o sincrònicament, la restauració litúrgica i el seu instrument reformador a la Seu, han teixit tot plegat un fons historiogràfic renovat, des de disciplines diverses, i han donat lloc a la consegüent incorporació d'un més nodrit registre de fonts documentals.

La Catedral de Mallorca és el document. La reforma de Gaudí cent anys després és una producció editorial de la Catedral de Mallorca, coordinada per Mercè Gambús, que es presenta en quatre volums. El primer, dedicat a les fonts de la reforma, se centra en l'anàlisi historiogràfica, i incorpora també un nucli de documentació arxivística presentada en format de cronologia, així com altres fonts d'estudi, complementàries i de diverses procedències formals, juntament amb una selecció d'imatges contemporànies de la reforma.

El segon volum emfatitza altres lectures de la reforma procedents de les absències, atès que no es disposa d'un tractament en forma d'estudis específics, o de les revisions crítiques al recer del procés investigador. En aquest context, els dos primers treballs, de Pere Fullana i Teodor Suau, han revisat i implementat l'acció pastoral del bisbe Campins des de la comunicació i la celebració litúrgica respectivament, establint una nova dimensió interpretativa a l'obra de promoció episcopal. El referent espanyol en matèria de trasllats de cors i el cas avançat de la catedral d'Oviedo en la seva reforma interior, els ha treballat Pilar García Cuetos. La desconstrucció del presbiteri barroc i el trasllat del retaule major que el presidia a una parròquia emergent com la de la Immaculada Concepció, al barri de Santa Catalina, era a hores d'ara un estudi pendent, del qual s'ha ocupat A. J. Villalonga. Per la seva banda, Concepció Bauçà de Mirabò ha reconstruït la complexitat operativa al voltant de la reforma de la capella de Sant Bernat després de l'incendi, que va patir enmig de la intervenció de Gaudí a la Seu. La nova consciència del patrimoni i la seva dimensió divulgativa han estat objecte de l'estudi desenvolupat per Miquela Forteza al voltant de la formació del Museu Capitular i el primer pla museològic de la Catedral. Finalment, les mirades viatgeres dels artistes de la pintura i l'escriptura aplicades a la Seu després de la reforma de Gaudí des de la distància del temps i en el llenguatge de la intertextualitat, ha estat la contribució de Francesca Lladó, amb la qual es tanca aquest tom.

El tercer volum està monogràficament dedicat a l'actualització documental de l'obra de Gaudí, a partir dels diferents processos d'intervenció realitzats entre els anys 2007 i 2014, juntament amb la metodologia i els criteris d'intervenció que han fet part de la coordinació tècnica. Més enllà de les memòries finals de restauració que els diversos equips de professionals han lliurat a la Seu, en qualitat de titular dels béns patrimonials restaurats, i a l'Administració insular, com a entitat legal competent en la tutela del patrimoni, tots ells han sistematitzat la informació obtinguda en l'acció restauradora, i un cop reelaborada aquesta com a font documental, han construït un registre formal fins ara inèdit, que ha de permetre en el futur el coneixement aplicat de les maneres artístiques del Gaudí creador i del Gaudí restaurador. Nou estudis integren aquest darrer tom, signats per la coordinació i els quatre equips de restauradors, disposats tots amb un criteri cronològic de les intervencions, a fi de palesar la dinàmica evolutiva dels criteris seguits i la metodologia aplicada a l'acció restauradora.

A manera de *post scriptum* i en el quart volum, l'escriptor Biel Mesquida i el fotògraf Jean-Marie del Moral clausuren el trencadís gaudinià de la Seu de Mallorca amb una munió de tesselles creatives des dels respectius àmbits, en aquest particular homenatge a l'arquitecte Gaudí.